ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 5ης Ιουνίου 2025 *

«Προδικαστική παραπομπή – Διεθνής αεροπορική μεταφορά – Σύμβαση του Μόντρεαλ – Ευθύνη των αερομεταφορέων – Άρθρο 19 – Ζημία λόγω καθυστέρησης στην αεροπορική μεταφορά επιβατών, αποσκευών ή φορτίου – Άρθρο 31, παράγραφος 2 – Προθεσμίες διαμαρτυρίας – Διαμαρτυρία πριν από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου της παραλαβής»

Στην υπόθεση C-292/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landgericht Frankfurt am Main (πρωτοδικείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία) με απόφαση της 2ας Ιανουαρίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Απριλίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

**AD**

κατά

**Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. Rodin (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, N. Piçarra και O. Spineanu-Matei, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο AD, εκπροσωπούμενος από τον M. Hotes, Rechtsanwalt,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον G. von Rintelen και την N. Yerrell,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, η οποία συνήφθη στις 28 Μαΐου 1999 στο Μόντρεαλ, υπογράφηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις 9 Δεκεμβρίου 1999, εγκρίθηκε εξ ονόματός της με την απόφαση 2001/539/ΕΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2001 (ΕΕ 2001, L 194, σ. 38, στο εξής: Σύμβαση του Μόντρεαλ) και άρχισε να ισχύει, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, στις 28 Ιουνίου 2004.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του AD, επιβάτη αεροπορικών μεταφορών, και της Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal (στο εξής: Iberia), αεροπορικής εταιρίας, σχετικά με την ευθύνη της εταιρίας αυτής για τη ζημία που προκλήθηκε από την καθυστέρηση στην αεροπορική μεταφορά αποσκευών του AD και των προσώπων που ταξίδευαν μαζί του.

### Το νομικό πλαίσιο

#### *Η Σύμβαση του Μόντρεαλ*

3 Κατά την τρίτη αιτιολογική σκέψη της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν ότι «είναι σημαντικό να εξασφαλισθεί η προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές και ότι χρειάζεται δίκαιη αποζημίωση με βάση την αρχή της επανόρθωσης».

4 Στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω Συμβάσεως εκτίθεται ότι «η συλλογική δράση των κρατών για την περαιτέρω εναρμόνιση και κωδικοποίηση ορισμένων κανόνων που διέπουν τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές μέσω νέας σύμβασης, είναι το πλέον κατάλληλο μέσο για να επιτευχθεί θεμιτή ισορροπία συμφερόντων».

5 Το άρθρο 19 της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, το οποίο επιγράφεται «Καθυστέρηση», προβλέπει τα εξής:

«Ο μεταφορέας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται εξ αιτίας της καθυστέρησης της αεροπορικής μεταφοράς επιβατών, αποσκευών ή φορτίου. Ωστόσο, ο μεταφορέας δεν ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται λόγω καθυστέρησης εάν αποδείξει ότι αυτός, οι υπάλληλοι και οι πράκτορές του έλαβαν όλα τα μέτρα τα οποία μπορούν να επιβάλλονται ευλόγως για να αποφευχθεί η ζημία ή ότι ήταν αδύνατον σε αυτόν ή τους υπαλλήλους ή τους πράκτορές του να λάβουν τα εν λόγω μέτρα.»

6 Το άρθρο 31 της Συμβάσεως αυτής, το οποίο επιγράφεται «Προθεσμία διαμαρτυρίας», ορίζει τα εξής:

«1. Η χωρίς διαμαρτυρία παραλαβή ελεγμένων αποσκευών ή φορτίου από τον παραλήπτη αποδεικνύει, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι οι αποσκευές και το φορτίο παραδόθηκαν σε καλή κατάσταση και σύμφωνα με τον τίτλο μεταφοράς ή με το πρωτόκολλο που τηρείται με τα άλλα μέσα, που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 4.

2. Σε περίπτωση ζημίας, ο δικαιούχος της παραλαβής οφείλει να υποβάλλει διαμαρτυρία στον μεταφορέα, αμέσως μετά τη διαπίστωση της ζημίας και, το αργότερο, εντός προθεσμίας επτά ημερών από την ημερομηνία παραλαβής, εφόσον πρόκειται για αποσκευές που έχουν περάσει από έλεγχο και δεκατέσσερις ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής, εφόσον πρόκειται για φορτίο. Σε περίπτωση καθυστέρησης, η διαμαρτυρία υποβάλλεται, το αργότερο εντός προθεσμίας είκοσι μιας ημερών, από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές ή το φορτίο τέθηκαν στην διάθεσή του.

3. Η διαμαρτυρία πρέπει να υποβάλλεται γραπτώς και να επιδίδεται ή να αποστέλλεται εντός των προαναφερομένων προθεσμιών.

4. Εφόσον δεν υποβληθεί διαμαρτυρία εντός των προβλεπομένων προθεσμιών, κάθε αγωγή κατά του μεταφορέα είναι απαράδεκτη, εκτός από την περίπτωση απάτης εκ μέρους του.»

### *Το δίκαιο της Ένωσης*

7 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 2027/97 του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 1997, για την ευθύνη των αερομεταφορέων όσον αφορά την αεροπορική μεταφορά επιβατών και των αποσκευών τους (ΕΕ 1997, L 285, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 889/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2002 (ΕΕ 2002, L 140, σ. 2), «[η] ευθύνη ενός κοινοτικού αερομεταφορέα έναντι επιβατών και των αποσκευών τους διέπεται από όλες τις διατάξεις της σύμβασης του Μόντρεαλ σχετικά με την εν λόγω ευθύνη».

### Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

8 Στις 15 Δεκεμβρίου 2021 ο AD και δύο άλλα πρόσωπα ταξίδεψαν αεροπορικώς, με πτήση για την οποία είχε πραγματοποιηθεί κράτηση στην Iberia, από τη Φρανκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία) στην Πόλη του Παναμά (Παναμάς) με ενδιάμεση στάση στη Μαδρίτη (Ισπανία). Επειδή οι αποσκευές τους δεν έφθασαν εγκαίρως στην Πόλη του Παναμά, ο AD δήλωσε αυθημερόν την απουσία των αποσκευών και επικοινώνησε τηλεφωνικώς με την υπηρεσία αναζήτησης αποσκευών της Iberia.

9 Λόγω της κατάστασης αυτής, ο AD και τα πρόσωπα που ταξίδευαν μαζί του ανέβαλαν τη συνέχιση του ταξιδιού τους και ο AD δήλωσε, σε έντυπο επικοινωνίας της Iberia, ότι επιθυμούσε να επικοινωνήσει προσωπικά με την εταιρία το αργότερο έως τις 18 Δεκεμβρίου 2021, ειδάλλως θα αγόραζαν νέο εξοπλισμό προς αντικατάσταση των απολεσθέντων και θα συνέχιζαν το ταξίδι τους. Ελλείψει απάντησης εκ μέρους της Iberia, αγόρασαν τον εν λόγω εξοπλισμό. Οι αποσκευές τούς παραδόθηκαν εν τέλει στην Πόλη του Παναμά στις 20 Δεκεμβρίου 2021, μετά την αγορά του νέου εξοπλισμού.

10 Με αγωγή που άσκησε ενώπιον του Amtsgericht Frankfurt am Main (ειρηνοδικείου Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία), ο AD ζήτησε από την Iberia, ενεργώντας ιδίω ονόματι αλλά και για λογαριασμό των συνταξιδιωτών του που του είχαν εκχωρήσει τα δικαιώματά τους, να τους επιστρέψει τα έξοδα που είχαν καταβάλει για την αντικατάσταση του εξοπλισμού, τη μετακίνησή τους και την αγορά των εισιτηρίων εναλλακτικής πτήσης.

11 Με απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2023, το ως άνω δικαστήριο απέρριψε την αγωγή με το σκεπτικό ότι δεν είχε τηρηθεί η προθεσμία του άρθρου 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ για την υποβολή διαμαρτυρίας, ούτε είχε εν προκειμένω εφαρμογή η εξαίρεση την οποία προβλέπει το άρθρο 31, παράγραφος 4, της Συμβάσεως αυτής.

12 Ο AD άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Landgericht Frankfurt am Main (πρωτοδικείου Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

13 Κατά την άποψή του, η δήλωση με την οποία καλούσε την Iberia να επικοινωνήσει μαζί του το αργότερο έως τις 18 Δεκεμβρίου 2021 συνιστούσε πρόωρη διαμαρτυρία, με την οποία η Iberia ενημερώθηκε δεόντως για την επικείμενη ζημία και τηρήθηκε η προθεσμία του άρθρου 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ. Δεδομένου δε ότι η Iberia γνώριζε ότι δεν είχε προσωπική επικοινωνία με τον AD εντός της προθεσμίας που της είχε τάξει και ότι, κατά την ως άνω ημερομηνία, δεν τους είχαν παραδοθεί οι επίμαχες αποσκευές, η Iberia γνώριζε ήδη, κατά τη συγκεκριμένη ημερομηνία, για την επέλευση της ζημίας κατά την έννοια της διάταξης αυτής. Επομένως, δεν ήταν αναγκαίο να οριστεί νέα προθεσμία μετά την παράδοση των αποσκευών.

14 Η Iberia θεωρεί, αντιθέτως, ότι η επέλευση ζημίας μπορεί στην πραγματικότητα να εκτιμηθεί μόνο μετά την παράδοση των αποσκευών.

15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landgericht Frankfurt am Main (πρωτοδικείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Προβλέπει το άρθρο 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ μια αποκλειστική προθεσμία και έχει, επομένως, η εν λόγω διάταξη κατ' ανάγκη την έννοια ότι η διαμαρτυρία πρέπει να υποβληθεί εντός 21 ημερών από την παραλαβή των αποσκευών ή μήπως μπορεί να υποβληθεί και πριν από την επιστροφή των αποσκευών;»

**Επί του προδικαστικού ερωτήματος**

16 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ έχει την έννοια ότι η διαμαρτυρία λόγω καθυστερήσεως στη μεταφορά αποσκευών πρέπει να υποβληθεί οπωσδήποτε εντός προθεσμίας 21 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου της παραλαβής ή ότι είναι δυνατή η υποβολή της διαμαρτυρίας αυτής πριν από την εν λόγω ημερομηνία.

17 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2027/97, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 889/2002, η ευθύνη ενός αερομεταφορέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι επιβατών και των αποσκευών τους διέπεται από όλες τις διατάξεις της Συμβάσεως του Μόντρεαλ σχετικά με την εν λόγω ευθύνη.

18 Κατά συνέπεια, από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος της Συμβάσεως του Μόντρεαλ όσον αφορά την Ένωση, ήτοι από τις 28 Ιουνίου 2004, οι διατάξεις της αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξης της Ένωσης και το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαίνεται με προδικαστική

απόφαση σχετικά με την ερμηνεία της Συμβάσεως αυτής (πρβλ. απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2016, Air Baltic Corporation, C-429/14, EU:C:2016:88, σκέψεις 22 και 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

19 Όσον αφορά την εν λόγω ερμηνεία, το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης περί του δικαίου των συνθηκών, της 23ης Μαΐου 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1155, σ. 331), το οποίο απηχεί το εθιμικό διεθνές δίκαιο και του οποίου οι διατάξεις αποτελούν μέρος της έννομης τάξης της Ένωσης, ορίζει ότι οι Συνθήκες πρέπει να ερμηνεύονται με καλή πίστη, σύμφωνα με τη συνήθη έννοια που αποδίδεται στους όρους τους σε συνάρτηση με τα συμφραζόμενα και υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού τους (απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2022, Laudamotion, C-111/21, EU:C:2022:808, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

20 Συναφώς, από το γράμμα του άρθρου 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ προκύπτει κατ' αρχάς ότι, σε περίπτωση καθυστερήσεως στην παραλαβή αποσκευών ή φορτίου, ο δικαιούχος της παραλαβής οφείλει να υποβάλει διαμαρτυρία στον μεταφορέα το αργότερο εντός 21 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές ή το φορτίο τέθηκαν στη διάθεσή του.

21 Η διάταξη αυτή θέτει μεν μια αποκλειστική προθεσμία 21 ημερών για την υποβολή διαμαρτυρίας από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου της παραλαβής, πλην όμως ορίζει μόνον την καταληκτική ημερομηνία της προθεσμίας μετά την εκπνοή της οποίας δεν είναι πλέον δυνατή, κατ' αρχήν, η έγκυρη υποβολή διαμαρτυρίας. Από τη γραμματική ερμηνεία της εν λόγω διάταξης συνάγεται ότι η διαμαρτυρία μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε αφότου διαπιστωθεί καθυστέρηση στην παράδοση αποσκευών ή φορτίου έως τη λήξη της προθεσμίας αυτής και, επομένως, ακόμη και πριν από την καταληκτική ημερομηνία.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι, μολονότι το άρθρο 31, παράγραφος 2, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ δεν προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα υποβολής διαμαρτυρίας πριν από την ημερομηνία παράδοσης των οικείων αποσκευών, η εν λόγω διάταξη μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι είναι δυνατή η υποβολή μιας τέτοιας διαμαρτυρίας πριν από την ημερομηνία αυτή.

23 Εν συνεχεία, πρέπει να εξεταστεί αν η ως άνω ερμηνεία, η οποία απορρέει από το γράμμα του άρθρου 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, επιρρωννύεται από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή.

24 Συναφώς, πρώτον, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ προβλέπει ότι η χωρίς διαμαρτυρία παραλαβή ελεγμένων αποσκευών από τον παραλήπτη αποδεικνύει, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι οι αποσκευές παραδόθηκαν σε καλή κατάσταση και σύμφωνα με τον τίτλο μεταφοράς ή με το πρωτόκολλο που τηρείται με τα άλλα μέσα που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, της Συμβάσεως αυτής.

25 Επομένως, ο σκοπός διαμαρτυρίας, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, την οποία υποβάλλει ένας επιβάτης σε αερομεταφορέα είναι να του γνωστοποιήσει το γεγονός ότι οι ελεγμένες αποσκευές δεν παραδόθηκαν σε καλή κατάσταση και/ή σύμφωνα με τον τίτλο μεταφοράς ή με το πρωτόκολλο που τηρείται με τα άλλα μέσα που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, της Συμβάσεως αυτής (πρβλ. απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, Finnair, C-258/16, EU:C:2018:252, σκέψη 50), ιδίως όσον αφορά το χρονικό σημείο κατά το οποίο έπρεπε να πραγματοποιηθεί η παράδοση αυτή.

26 Δεύτερον, κατά το άρθρο 19, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, «[ο] μεταφορέας ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται εξ αιτίας της καθυστέρησης της αεροπορικής μεταφοράς επιβατών, αποσκευών ή φορτίου».

27 Εκ των προεκτεθέντων συνάγεται ότι το άρθρο 31, παράγραφος 1, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 19, πρώτη περίοδος, της εν λόγω Συμβάσεως, έχει την έννοια ότι η υποβολή διαμαρτυρίας, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, από τον ενδιαφερόμενο επιβάτη αποσκοπεί στην ενημέρωση του αερομεταφορέα για την ύπαρξη ζημίας λόγω καθυστέρησης στην αεροπορική μεταφορά αποσκευών ή φορτίου (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, Finnair, C-258/16, EU:C:2018:252, σκέψη 52).

28 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ προκύπτει επίσης ότι η ζημία που προκαλείται από καθυστέρηση στην αεροπορική μεταφορά αποσκευών πρέπει να μπορεί να γνωστοποιηθεί στον αερομεταφορέα από τη στιγμή που ο ενδιαφερόμενος επιβάτης λαμβάνει γνώση της καθυστερήσεως και το αργότερο εντός 21 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τέθηκαν στη διάθεσή του, χωρίς να απαιτείται από τον επιβάτη να αναμένει έως ότου οι αποσκευές τεθούν στη διάθεσή του.

29 Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από το γεγονός ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 19, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, ο μεταφορέας δεν ευθύνεται για τη ζημία που προκαλείται από καθυστέρηση αν αποδείξει ότι ο ίδιος, οι υπάλληλοι και οι πράκτορές του έλαβαν όλα τα μέτρα τα οποία μπορούν να επιβάλλονται ευλόγως για να αποφευχθεί η ζημία ή ότι τους ήταν αδύνατον να λάβουν τα εν λόγω μέτρα.

30 Πράγματι, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, το αιτούν δικαστήριο στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η υποβολή στον οικείο μεταφορέα διαμαρτυρίας λόγω καθυστέρησης στη μεταφορά αποσκευών πριν από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τίθενται στη διάθεση του δικαιούχου της παραλαβής παρέχει στον μεταφορέα τη δυνατότητα να συλλέξει το ταχύτερο δυνατόν τα αναγκαία στοιχεία ώστε να είναι σε θέση να αποδείξει τη συνδρομή των ως άνω προϋποθέσεων και να απαλλαγεί, επομένως, από την ευθύνη του δυνάμει της διατάξεως αυτής.

31 Τέλος, η ερμηνεία που παρατίθεται στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως συνάδει, επίσης, με τους σκοπούς που επιδιώκει η Σύμβαση του Μόντρεαλ. Πράγματι, τα συμβαλλόμενα κράτη, αναγνωρίζοντας, όπως εκτίθεται στην τρίτη αιτιολογική σκέψη της Συμβάσεως αυτής, ότι «είναι σημαντικό να εξασφαλισθεί η προστασία των συμφερόντων του καταναλωτή στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές και ότι χρειάζεται δίκαιη αποζημίωση με βάση την αρχή της επανόρθωσης», αποφάσισαν να καθιερώσουν ένα σύστημα αντικειμενικής ευθύνης των αερομεταφορέων. Ένα τέτοιο καθεστώς επιτυγχάνει, όπως προκύπτει από την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της Συμβάσεως του Μόντρεαλ, μια «θεμιτή ισορροπία συμφερόντων» μεταξύ αερομεταφορέων και επιβατών [πρβλ. απόφαση της 6ης Ιουλίου 2023, Austrian Airlines (Πρώτες βοήθειες σε αεροσκάφος), C-510/21, EU:C:2023:550, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

32 Ωστόσο, μια ερμηνεία του άρθρου 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της εν λόγω Συμβάσεως η οποία αποκλείει τη δυνατότητα των ενδιαφερόμενων επιβατών να υποβάλουν διαμαρτυρία λόγω καθυστερήσεως στη μεταφορά αποσκευών πριν από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τέθηκαν στη διάθεσή τους θα έθιγε την ισορροπία αυτή, εξαρτώντας την εκπλήρωση

της διατυπώσεως περί υποβολής διαμαρτυρίας από τη συνδρομή μιας μη αναγκαίας πρόσθετης προϋπόθεσης, και θα ήταν επίσης αντίθετη προς τα συμφέροντα των μεταφορέων, όπως προκύπτει από τη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως.

33 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως του Μόντρεαλ έχει την έννοια ότι είναι δυνατή η υποβολή διαμαρτυρίας λόγω καθυστερήσεως στη μεταφορά αποσκευών πριν από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου της παραλαβής.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

34 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαίνεται:

**Το άρθρο 31, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της Συμβάσεως για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, η οποία συνήφθη στις 28 Μαΐου 1999 στο Μόντρεαλ, υπογράφηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις 9 Δεκεμβρίου 1999 και εγκρίθηκε, εξ ονόματός της, με την απόφαση 2001/539/ΕΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2001,**

**έχει την έννοια ότι:**

**είναι δυνατή η υποβολή διαμαρτυρίας λόγω καθυστερήσεως στη μεταφορά αποσκευών πριν από την ημερομηνία κατά την οποία οι αποσκευές τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου της παραλαβής.**

(υπογραφές)